

Mål C-144/04

Werner Mangold

mot

Rüdiger Helm

(begäran om förhandsavgörande
från Arbeitsgericht München)

”Direktiv 1999/70/EG — Klausulerna 2, 5 och 8 i ramavtalet om visstidsarbete —
Direktiv 2000/78/EG — Artikel 6 — Likabehandling i arbetslivet —
Åldersdiskriminering”

Förslag till avgörande av generaladvokat A. Tizzano föredraget den 30 juni 2005 I - 9985
Domstolens dom (stora avdelningen) av den 22 november 2005 I - 10013

Sammanfattning av domen

1. *Begäran om förhandsavgörande — Domstolens behörighet — Gränser — Allmänna eller hypotetiska frågor — Domstolen prövar sin egen behörighet (Artikel 234 EG)*

2. *Socialpolitik — Tillgång till anställning och arbetsvillkor — Likabehandling — Direktiv 1999/70 om ramavtalet om visstidsarbete — Nationella bestämmelser som innebär en sänkning av den tidigare skyddsnivån — Skäl som inte avser genomförandet av ramavtalet — Tillåtet*
(Rådets direktiv 1999/70, bilaga, klausul 8.3)
3. *Socialpolitik — Manliga och kvinnliga arbetstagare — Tillgång till anställning och arbetsvillkor — Likabehandling — Direktiv 2000/78 om inrättande av en allmän ram för likabehandling — Nationella bestämmelser enligt vilka olika behandling på grund av ålder föreskrivs — Invändning otillåten om inte sakligt motiverad — Otillåten även avseende anställningsavtal som ingåtts innan införlivandefristen för direktivet löpt ut*
(Rådets direktiv 2000/78, artikel 6.1)
4. *Gemenskapsrätt — Principer — Likabehandling — Åldersdiskriminering — Förbud — De nationella domstolarnas skyldighet*

1. I detta förfarande för förhandsavgörande enligt artikel 234 EG är det den nationella domstolen, som är den enda instansen med direkt kunskap om de faktiska omständigheterna i målet, som är bäst skickad att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet bedöma om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken. Domstolen är följaktligen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts av den nationella domstolen avser tolkningen av en gemenskapsrättslig bestämmelse.

som skall styra förfarandet för förhandsavgörande innebär nämligen att den nationella domstolen för sin del skall ta hänsyn till den uppgift som har anförtratts domstolen, vilken är att bidra till rättskipningen i medlemsstaterna och inte att yttra sig avseende allmänna eller hypotetiska frågor.

(se punkterna 34–36)

Domstolen anser emellertid att det ankommer på den, för att pröva sin egen behörighet, att granska de omständigheter under vilka den nationella domstolen har framställt sin begäran om förhandsavgörande. Den samarbetsanda

2. Klausul 8.3 i ramavtalet om visstidsarbete, som ingicks den 18 mars 1999, genomfört genom rådets direktiv 1999/70 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFF, UNICE och CEEP, enligt vilken genomförandet av detta avtal inte skall utgöra

en skälig grund för att minska den allmänna skyddsnivån för de arbetstagare som omfattas av avtalet, skall tolkas på så sätt att den inte utgör hinder för en nationell bestämmelse, sådan som den som är aktuell i tvisten vid den nationella domstolen, genom vilken den ålder vid vilken anställningsavtal för begränsad tid kan ingås utan begränsningar sänks, när syftet är att främja sysselsättningen och sänkningen saknar samband med genomförandet av nämnda ramavtal.

(se punkt 54 samt punkt 1 i domslutet)

3. Gemenskapsrätten och särskilt artikel 6.1 i rådets direktiv 2000/78 om inrättande av en allmän ram för likabehandling skall tolkas på så sätt att de utgör hinder för en nationell bestämmelse som den som är aktuell i tvisten vid den nationella domstolen, vilken tillåter att tidsbegränsade anställningsavtal ingås utan begränsningar när den anställda fyllt 52 år, såvida det inte föreligger ett direkt samband med ett tidigare avtal om tillsvidareanställning med samma arbetsgivare.

En sådan bestämmelse är nämligen inte förenlig med artikel 6.1 i nämnda

direktiv, eftersom arbetstagarens ålder är det enda kriteriet för att tillämpa ett tidsbegränsat anställningsavtal, utan att det visats att åldersgränsen som sådan, oberoende av andra överväganden avseende den aktuella arbetsmarknadens struktur och den berördes egen situation, är objektivt nödvändig för att nå målet att få arbetslösa äldre att återinträda på arbetsmarknaden, och skall således anses gå utöver vad som är lämpligt och nödvändigt för att nå det eftersträfvade målet.

Den omständigheten att införlivandefristen för det aktuella direktivet inte hade löpt ut då avtalet ingicks kan inte påverka denna slutsats. Under ett direktivs införlivandefrist skall medlemsstaterna nämligen avhålla sig från att vidta åtgärder som allvarligt äventyrar det resultat som föreskrivs i direktivet. Det har i detta avseende föga betydelse huruvida den aktuella bestämmelsen i det nationella rättssystemet, vilken antagits efter det att direktivet i fråga trätt i kraft, syftar till att införliva direktivet eller ej.

(se punkterna 65–68 och 78 samt punkt 2 i domslutet)

4. Det ankommer under dessa omständigheter på den nationella domstolen, i en tvist som rör principen om förbud mot diskriminering på grund av ålder, en allmän rättsprincip i gemenskapsrätten, att inom ramen för sin behörighet säkerställa det rättsliga skydd som enskilda tillerkänns enligt gemenskapsbestämmelserna och säkerställa att dessa får full verkan genom att underlåta att tillämpa varje bestämmelse i den nationella lagstiftningen som kan strida mot gemenskapsrätten även om införlivandefristen för ett direktiv som utgår från denna allmänna rättsprincip, såsom direktiv 2000/78 om inrättande av en allmän ram för likabehandling, inte löpt ut.

(se punkterna 75 och 77
samt punkt 2 i domslutet)